
TURUNCU DEVRİMİN SONU - 9 ŞUBAT 2010

Halit GÜLŞEN

12.04.2009

Ukraynada 2004 yılında gerçekleştirilen Turuncu Devrim, 6 yıllık zaman dilimi içinde birçok kez sekteye uğramıştı. 2010 yılının Şubat ayında gerçekleştirilen başkanlık seçimleri ise topallayarak devam eden devrimin sonunu getirdi ve Kiev, yeniden yüzünü Moskovaya döndü.

Ukraynada gerçekleştirilen başkanlık seçimleri sonucunda Rusyaya yakınlığı ile bilinen Viktor Fedoroviç Yanukoviç geçerli oyların % 48,8ini alarak seçimlerden galip çıktı. Diğer bir aday olan Timuşenkonun oyları ise % 45,6 seviyesinde kaldı. Ancak Timuşenkonun seçimleri ikinci sırada tamamlamış olmasına rağmen aldığı oy oranı göz önünde bulundurulduğunda, ülke siyasetindeki etkinliğini sürdürebileceği tahmininde bulunmak hiç de zor değil.

Elbette bu seçim sonuçları Ukrayna açısından büyük önem taşıdığı kadar AB, ABD ve Rusya açısından da büyük önem taşımaktadır. Nitekim taraflar Ukraynada oluşan yeni tablo sonucunda mevcut politikalarında bir takım değişikliklere gitme ihtiyacını hissedeceklerdir.

İlk olarak AB-Ukrayna ilişkileri açısından konuya yaklaştığımızda şöyle bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Ukraynanın AB ile olan diyalog sürecini belli ölçülerde devam ettirmesi kuvvetle muhtemeldir. Çünkü Yanukoviç her ne kadar Rusyanın politikalarına yakın bir kişi olsa da, başkanlık koltuğuna oturduğu bu dönemde AB ile Ukrayna arasındaki ilişkileri anlamsız yere gererek, ülke içinde Timuşenkoya oy veren % 45lik bir kesimi karşısına almak istemeyecektir. ABnin ise özellikle son yıllarda Rusya-Ukrayna arasında yaşanan gerginlik nedeniyle yaşadığı enerji tedariki konusundaki sorunların (Avrupa ülkeleri Rusyadan aldıkları doğal gazın %70 oranında Ukrayna üzerinden gelen hat vasıtasıyla temin etmektedir) azalması yüksek bir olasılıktır.

ABD açısından Ukrayna seçimlerinin sonuçlarını ele almaya çalıştığımızda ise karşımıza çıkan sonuç tek kelimeyle mağlubiyettir. Amerikanın Yuşçenko yönetimi ile sürdürdüğü ilişkileri aynı seviyede ve nitelikte Yanukoviç ile sürdürme olanağı düşüktür. Özellikle ABDnin Ukraynayı NATO üyesi yapma konusunda gösterdiği çabaya, Yanukoviçin darbe vurması beklenmelidir. Ayrıca ABDnin Polonyaya konuşlandırmayı planladığı Füze Kalkanı Projesinden Yanukoviç yönetimindeki Ukraynanın da Rusya kadar rahatsız olması muhtemeldir. Bu durumda ise Rusya, karşı hamle olarak Kaliningrada yerleştirmeyi düşündüğü füze sistemlerini, Ukraynaya da yerleştirme girişiminde bulunabilir. Ancak ABD ve Rusyanın İran konusunda ortak bir paydada buluşması (ortak payda ifadesi ile kastedilen İrana askeri müdahaledir ve bu düşük bir olasılıktır) ve ABDnin Füze Kalkanı Projesine Rusyanın da dâhil olması durumunda Ukrayna bu mücadelede taraf olma konumundan kurtulabilir.

Rusya açısından Ukrayna seçimlerini değerlendirmeye çalıştığımızda ise şu an için karşımıza parlak bir tablo çıkmaktadır. Rusya Ukraynada şu an için istediğini elde etmiştir. Son yıllarda Ukrayna ile

yaşadığı sorunların (Kırım'da bulunan Rus askeri üssünün kullanım süresi, enerji konusu, NATO, Doğu Ortaklığı) hızla çözülmesi ve Yanukoviç döneminde tekrarlanmaması kuvvetle muhtemeldir.

Görüldüğü gibi Ukrayna üç büyük gücün etki alanı içindedir. Bu durumda Yanukoviç zor bir dönemin beklediği kesindir. Yanukoviç, Yuşçenkonun ABD ile kurduğu ilişkilerin bir benzerini Rusya ile kurmaya kalkarsa Ukrayna orta vadede yine istikrarsız bir ortama sürüklenebilir. Bu durum ise yeni dış müdahaleleri beraberinde getirmesi kaçınılmaz olacaktır.

Ukrayna seçimleri Türkiye açısından da önem arz etmektedir. İlk olarak Ukrayna Türkiye'nin komşusudur ve komşu bir ülkenin dış politikasında gerçekleşmesi beklenen değişim, Türkiye'yi de doğrudan ilgilendirmektedir. Yuşçenko döneminde Ukrayna'nın NATO üyesi olma yolunda ciddi çabaları bulunmaktaydı. Türkiye'de NATO üyesi bir ülke olarak, Ukrayna'nın bu girişimlerini desteklediğini farklı platformlarda dile getirmişti. Ancak ortaya çıkan yeni durum süreci kaçınılmaz olarak sekteye uğratacaktır.

Ukrayna-Türkiye arasındaki önemli konulardan bir diğeri ise enerji konusudur. Türkiye Rusyadan temin ettiği doğalgazın yaklaşık olarak % 70'ini Ukrayna üzerinden gelen hat vasıtası ile elde etmektedir. Zaman zaman Rusya-Ukrayna arasındaki siyasi gerginlik nedeni ile bu hattın gelen Rus gazı konusunda sorun yaşandıysa da, bu sorun ciddi boyutlara ulaşmadan çözülebilmektedir.

İki ülke arasındaki bir diğer önemli konu başlığı ise Kırım'dır. Rusya, Kırım'da bulunan askeri üssü sayesinde Karadeniz'deki etkinliğini arttırmaktadır. Mevcut üssün kullanım süresi 2017 yılında bitecek olmasına rağmen, Yanukoviç yönetiminin bu anlaşma süresini uzatması ya da bu konuda Rusya ile yeni bir anlaşma imzalaması beklenmelidir. Özellikle son dönemde Kırımlı yetkililer tarafından Rusyanın Güney Osetya ve Abhazyada giriştiği eylemlerin bir benzerini Kırım'da da gerçekleştirmek istediği yönünde önemli iddialarda bulunmuşlardır. Şu an için düşük bir olasılık olmasına rağmen, böyle bir müdahalenin Türkiye açısından olumlu görülmesi mümkün değildir. Bu bakımdan Türkiye, Yanukoviç yönetimi ile özellikle Kırımın durumu ve enerji konularında yakın işbirliği içinde bulunmalıdır.

Kaynak/Source: